Kamerater,

Fornorskingspolitikken som tvang det samiske folket til å legge bort sin kultur og sine språk er et sort kapittel i norsk historie. Flere generasjoner ble opplært til å tro at det å snakke samisk og det å være samisk, er noe som må ties i hjel. Dette sa statsministeren under 100-årsjubileet for det første samiske landsmøtet i Trondheim, og presiserte at dette heldigvis ikke lenger er aktuell politikk og at det er bred enighet på Stortinget om dette.

Skolenes landsforbund har nettopp hatt et landsmøte som har vedtatt at det samiske navnet skal inn i vår offisielle logo, ikke bare som en egen logo for de samiske områdene. Så det går fremover, sakte, men sikkert.

Grunnlovens § 108, den såkalte sameparagrafen, sier at:

«Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.»

Både den norske stat og Sametinget må innse at en forutsetning for å lykkes med dette, er et oppdatert læreplanverk og at læremiddelproduksjonen av samiske lærebøker må holde samme "tempo" som produksjon av nye, norske lærebøker – hver gang læreplanen blir endret.

Skolenes landsforbund har lenge etterlyst en godkjenningsordning for lærebøker, dette gjelder så vel det norske læreplanverket som det samiske, da dette spørsmålet er for stort til å overlates til forlagene. Våre lærere i de samiske skolene sier at de alltid er på etterskudd med læremidler og at dette gir utslag i resultatene.

Dette er et alvorlig signal som alle parter må ta inn over seg. Stortinget, Sametinget, lærere, foreldre – og ikke minst ungdommen selv – kan IKKE akseptere at samiske ungdommer får dårligere opplæring og resultater på grunn av et læreplanverk som ikke er oppdatert.

Ungdommen er Norges fremtid, enten de er samiske, innvandrere fra Somalia, Sverige, England eller såkalt etnisk norske. Alle skal ha samme grunnlag.

Lærebokforfattere uttrykker frustrasjon over at det blir tildelt så lite midler til lærebokproduksjonen, med det resultat at bøkene får for få sider, slik at alt innholdet blir på et minimum. Et godt eksempel er at det norske læreplanverket for 5.- 6.- og 7. trinn har 2 tekstbøker på ca. 260 sider, + 2 arbeidsbøker på ca. 50 sider for hvert av trinnene.

Mens de nye lærebøkene for samisk for 5.- 6.- og 7. trinn, som nå er under utarbeidelse, består av 1 tekstbok på ca. 160 sider og 1 arbeidsbok på ca. 50 sider til hvert trinn. Altså halvparten av hva det norske læreplanverket tilbyr. Det sier seg selv at det ikke er nok sider til å få plass til nødvendige tekster. Det kan umulig være slik at det er dobbelt så mye å lære på norsk som på samisk.

Det er rett og slett flaut av Norge å ikke sørge for et oppdatert læreplanverk.

Det skal heller ikke være sånn at de samiske lærerne må bruke masse tid på å finne tekster for å gjøre undervisningen fullstendig, fordi de samiske lærebøkene mangler store deler av det som burde vært med i innholdet, men som ikke får plass på grunn av for lavt sideantall. Kvaliteten på samiskopplæringen må løftes i samsvar med gjeldende læreplaner for samiske barn og unge.

Dette må også gjelde digitale læremidler.

På veldig mange skoler med få samiske elever i Norge, har samiskundervisningen ofte vært lagt inn som ekstratimer i uken. Det er dessverre ikke særlig motiverende for de elevene som skal ha samisk undervisning. Det fører til at veldig mange elever velger bort samiskfaget for å slippe ekstratimer.

Skolene må settes i stand til å legge samiskundervisningen inn i det ordinære timetallet.

Myndighetene må sørge for at samiske elever får oppfylt sine krav og at elevtallet i samisk som førstespråk, samisk som andrespråk og samisk som tredjespråk økes.

Et annet aktuelt problem er rekrutteringen til lærerstillinger. Det er stor mangel på samisklærere. Samisk lærerutdanning må styrkes betraktelig. Elevers rett til samiskopplæringen er truet hvis det ikke utdannes flere samisklærere.

I årets søkerunde for Kompetanse for Kvalitet så er det innvilget:

- 1 809 søknader i matematikk
- 1 382 søknader i engelsk
- 1 191 søknader i norsk
- 44 søknader i norsk tegnspråk
- 4 søknader er innvilget i samisk

Det er en alvorlig mangel på samisklærere, det er få søkere. Vi må bruke «lokkemidler» for å rekruttere lærere. Og det må tilrettelegges med nye og innovative kompetansehevingstiltak for samisklærere.

Lykke til med det videre arbeidet for å få rettighetene til en god og oppdatert samiskundervisning på plass.

Vit at Skolenes landsforbund står sammen med dere og at vi kjemper en felles kamp for at alle elevers rettigheter skal bli oppfylt.

TAKK FOR MEG

Terje Moen